

Zápis z veřejné panelové debaty

Občan a radnice – je hlas lidí v ČR slyšet?

kteřá proběhla na závěr konference Dobá radnice v rámci projektu PAKT – participace, komunikace, transparentnost

Moderátor: Roman Haken

Hosté: Hana Frištenská (vedoucí Rady vlády pro NNO), Petra Pecková (starostka Mnichovic), Martina Štajnerová (vedoucí oddělení strategického rozvoje města Děčína)

místo: budova Nové radnice, Mariánské náměstí 1, Praha

datum: 17.2.2015

Úvodní otázka diskuze: Je hlas lidí v České republice slyšet? Jaké jsou možnosti, příležitosti a překážky při zapojování lidí do rozhodování? Je prostor pro participaci dostatečný?

Frištenská

Z pohledu ústřední státní správy zastoupení občanského sektoru není špatné. Všechny výbory Rady vlády jsou složeny stejně - z půlky zástupci rezortů, z půlky zástupci občanské veřejné společnosti. Jsou to ale odborníci v určitých oborech, není to přesně to, o čem se zde bavíte. Státní správa dnes hledá partnery, které by mohla přizvat do rozhodování, ale neví jak si je vybrat. Výběr je pak často nahodilý.

Pecková

Participace přináší velikánský nárok na čas, mnohem více práce a taky neuvěřitelnou radost a na konci jsou úžasné projekty, které by bez těch občanů nevznikly. Vychází to z mé iniciativy, neustále k participaci vyzývám. Jednou z překážek je, že lidi často nevědí jak se zapojit nebo se bojí. Ano, prodlužuje to čas a je to náročné, ale když je starosta aktivní, tak to jde.

Štajnerová:

Zveme občany do konkrétních projektů a projekty se neustále prodlužují, protože se občané zapojují tak moc. Často dojde k velkému časovému zpoždění, že už pak ani nedojde k realizaci kvůli třeba 2 – 3 lidem. Ne vždy je participace přínosem. Projekty by se ale měly připravovat s větším předstihem. Problém je i v krátkých termínech při vyhlašování fondů. Spolupráce s občany je náročná na čas a často se pak nedá vše stihnout a zrealizovat.

Otázka do publika: Je v České republice dostatek prostoru pro občany?

Erich Kříž (místopředseda mladých občanů):

Snažíme se dostat mladí lidi do politiky a zapojit je do dění na municipální úrovni. Mají o to zájem, ale problémem je, když radnice nespolupracuje, pak musíme třeba obcházet starostu.

PAKT je projektem koalice nestátních organizací: Agora CE, Centrum pro komunitní práci střední Čechy (CPKP), Partnerství, Zelený kruh a Stiftelsen IdéBanken (Norsko).

Dalším problémem je, že když v Česku zrealizujete nějaký projekt, tak se ihned objeví 3, 4 kopie a státní správa neví kdo je tahoun a s kým má komunikovat.

Jiránek (předseda svazu měst a obcí):

Je i není. Tam kde se chce, tak existují postupy a metody. Máme možnosti, informovanost se rozšířila mezi starosty a obce a můžou se inspirovat. Problémem je, že nejhlasitěji jsou slyšet ad hoc vzniklé uskupení, ale je tu mnohem méně neziskových organizací, které se snaží kontinuálně něco dělat.

Otázka Martina Nawratha k paní Peckové: Jaký systémový nástroj by nahradil vaše přirozené chování jako dobrého starosty. Co by Vám pomohlo? Kdybyste opustila svou funkci, co byste doporučila dalšímu starostovi – metody, postupy?

Pecková:

Ten člověk co půjde po mě na mé křeslo, musí pochopit, že spousta těch projektů by nevznikla, takže by to musel bát blázen, aby se uzavřel. Limituje mě neznalost projektového řízení – a myslím tím řízení participace. Občas se to zvrhne k tomu, že lidi si řeknou, co chtějí a pak řeknou, tak to zaříd' a já na to nemám aparát. Snažím se je zapojovat tak, aby si sami napsali ten projekt apod.

Jsou podmínky pro participaci dostatečné?

Pecková:

Z mého pohledu jsou dostatečné, musíme jen chtít.

Václavíková (zastupitelka v Klecanech a zároveň členka občanského spolku):

Když radnice chce, tak hlas občanů slyší a když občan ví, co chce a je motivován, tak to funguje. Pomohlo by, kdyby byl novelizován zákon o obcích. Dnes jsou v něm strašně dlouhé lhůty pro odpověď občanům a jeho vymahatelnost je nízká.

Jaké používáte metody zapojování občanů?

Štajnerová

- ankety na webu města
- dotazníky ve zpravodaji (čtrnáctideník).

Používáme častěji v době, kdy jsou zveřejněny strategické dokumenty.

- kulaté stoly

Pecková

PAKT je projektem koalice nestátních organizací: Agora CE, Centrum pro komunitní práci střední Čechy (CPKP), Partnerství, Zelený kruh a Stiftelsen IdéBanken (Norsko).

- zveřejňování všech podkladových materiálů na zastupitelstvo
- veřejný diář starostky
- diskuzní fórum
- SMS infokaná, Facebook
- měsíční zpravodaj
- pracovní skupiny ke konkrétním projektům
- veřejné diskuze
- ankety
- soutěže

Martina Macurová – Cpkp

Stále nám chybí metody a nástroje, které by dal stát obcím a komunitám k řešení problémů s lidmi, kteří se nacházejí v nouzi. To je velká výzva v oblasti participace.

Kdy pro vás končí proces participace a začíná se pracovat/rozhodovat?

Pecková

Projekty sice někdy končí (např. stavba školy), ale ne vždy spolu s tím končí proces participace. A když přijde někdo, kdo řekne, že to chce jinak? Tak se s ním budu bavit proč, a jak se může zapojit.

Štajnerová

Je to jasně dané termínem a kdo přinese něco později, tak má prostě smůlu. V případě tvorby strategického plánu jsme měli jasně stanovený harmonogram.

Frištenská:

My jsme participační orgán a my bychom spoustu věcí nedokázali udělat bez odborníků z neziskového sektoru. A několik projektů právě tohle zazdilo. Ti, kteří nesouhlasí s procesem, který je většinový anebo k němu přijdou pozdě, tak to vezmou jinudy. Menšina zvrátila proces někde zezadu.

Marek

Problémem je rozdíl mezi místní úrovní a mezi legislativním procesem. Vidím velkou slabinu legislativního procesu v tom, že je „v přískocích“. Třeba proběhne debata na úrovni expertů a je dané stanovisko a pak to propadne legislativní radou vlády a zbyde z toho pouze část atd. Proces není plánován se zapojením od začátku do konce. Je to pouze bodově.

Dobrá vůle stačí. Má to tak být? Stačí, že samospráva a státní správa, která je výkonem veřejné služby, se chová dobrovolně participativně anebo by to měla dělat a priori? A jak je k tomu přimět? Zákonem nebo jinými metodami?

PAKT je projektem koalice nestátních organizací: Agora CE, Centrum pro komunitní práci střední Čechy (CPKP), Partnerství, Zelený kruh a Stiftelsen IdéBanken (Norsko).

Klápště (ČVUT)

Připojil bych se k rozdělení státní správa X samospráva. Hrozně bych se bál zavedení nějaké povinnosti samosprávě. Když se najde někdo, kdo nevěří participaci a musí ji dělat přinucením, tak všechny hrozně otráví (viz. britská zkušenost, kde to uzákonili). U státní správy je situace jiná – státní správa by měla být povinna se účastnit, ale mzdové náklady by měla hradit samospráva, která si je vyžádala.

Šremer (Společnost pro trvale udržitelný život):

Existuje např. vládní metodika přípravy veřejných strategií, ale je nedostatečná – pouze se o ní mluví, ale není rozplánována do jednotlivých kroků. Metodika veřejné správy je na velmi obecné úrovni a pouze doporučená.

Marek (CpKP):

Myslím si, že pouze nadšení nestačí. Pokud se nepojí s technikami, zkušeností, která je přenositelná, a s aktivizovanou komunitou, tak to nebude fungovat. To jsou ty tři esence.

Překážky participace - shrnutí

- existuje příliš mnoho participačních projektů a státní správa neví s kým jednat
- rychlé vyhlášení fondů a příliš krátký čas na realizaci
- málo organizací, které se se věnují participaci na municipální úrovni dlouhodobě a převaha „ad hoc“ uskupení
- chybějící nástroje a metody, které by dal stát obcím a komunitám
- zákon o obcích – příliš dlouhé lhůty pro odpovědi občanům a nízká vymahatelnost

PAKT je projektem koalice nestátních organizací: Agora CE, Centrum pro komunitní práci střední Čechy (CPKP), Partnerství, Zelený kruh a Stiftelsen IdéBanken (Norsko).